

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Левіщенко Олена Степанівна

УДК 330:005.336.1:005.942:625.7/.8

**ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ
ДЛЯ ДОРОЖНЬО-БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки Національного транспортного університету Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор
Козак Людмила Степанівна,
Національний транспортний університет
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри економіки.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Євтушенко Наталя Олександрівна,
Державний університет телекомунікацій
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри менеджменту

кандидат економічних наук, доцент
Безуглий Артем Олександрович,
Державне підприємство «Державний дорожній науково-
дослідний інститут імені М.П. Шульгіна», директор.

Захист відбудеться «27» квітня 2021 року об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.059.04 у Національному транспортному університеті Міністерства освіти і науки України за адресою: 01010, м. Київ, вул. М.Омеляновича-Павленка, 1, зала засідань (ауд. 333).

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного транспортного університету за адресою: 01103, м. Київ, вул. Бойчука, 42.

Автореферат розіслано «25» березня 2021 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

Л.М. Волинець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ринок консалтингових послуг в Україні достатньо стрімко розвивається, але науково-методологічне підґрунтя його функціонування розвинуто ще недостатньо. Аналіз ринку консалтингових послуг України показав, що існує багато проблем при взаємодії його суб'єктів, присутній достатньо високий рівень недовіри менеджменту підприємств до зовнішнього консалтингу як до ефективного механізму поліпшення їх діяльності. Однією із ключових проблем при залученні зовнішніх консультантів є оцінка замовником ефективності їх послуг: ще на етапі попередньої діагностики та встановлення взаємовідносин між сторонами керівництву підприємства важливо розуміти рівень ефективності консалтингових послуг в залежності від варіацій їх реалізації. Саме володіння повною і достовірною інформацією в разі покращує консалтингову взаємодію консалтингової компанії і підприємства-замовника, що, в свою чергу, підвищує ефективність реалізації консалтингових проектів.

Дослідженню теоретичних та практичних аспектів розвитку консалтингу присвячені праці багатьох українських та зарубіжних вчених, серед яких М.Г. Бортнікова, В.А. Верба, Є.В. Добренькова, Н.О. Євтушенко, О.В. Кленін, В.А. Коростельов, М.Кубр, К.Макхем, Р. Метцгер, Г.Ліппіт, А.П. Посадский, О.К. Трофімова, Т.І. Решетняк, Ф. Стіле, Е.А. Уткін, С.Ф. Фомішин, С.В. Хайніш, М. Хайт, І.П. Чайка, Ю.В. Чернов та інші. Питання ефективності консалтингових послуг висвітлені у роботах А.О. Блинова, В.А. Верби, Н.О. Євтушенко, А.Я. Леймана, М.Я. Хабакука, Р.К. Юксвярова, В. А. Дресвянникова та інших. Розгляду питань зростання та розвитку в контексті діяльності дорожньо-будівельних підприємств присвячено роботи таких українських науковців як А.О. Безуглого, Т.В. Деділової, А.О. Лисенко, Т.В. Момот, М.Є. Садової, О.М. Тищенко, Г.І. Фролової, В.Г. Шинкаренка та ін. Але, незважаючи на значну кількість праць, присвячених дослідженню консалтингової взаємодії, більшість з них зосереджена на ефективності саме з точки зору діяльності консалтингової компанії, а питання оцінювання ефективності консалтингових послуг з точки зору підприємств-замовників залишилися практично невирішеними, і, зокрема, для дорожньо-будівельних підприємств.

Необхідність обґрунтування теоретико-методичних засад оцінювання ефективності консалтингових послуг та розробки практичних рекомендацій для дорожньо-будівельних підприємств зумовило вибір теми дисертаційної роботи, її мету, завдання, наукову новизну та практичну значущість.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалась згідно з планом наукових робіт Національного транспортного університету за темами: «Ринкові відносини і підприємництво» (номер державної реєстрації 0112U008411, 2011-2015 рр.) – у межах якої автором досліджено теоретичні та методичні засади оцінювання ефективності управлінського консалтингу, проблеми та перспективи розвитку ринку консалтингових послуг в Україні; «Економічний розвиток і підприємництво в Україні» (номер державної реєстрації 0117U000126, 2016-2020 рр.) — у межах якої автором досліджено характерні риси, основні закономірності та сучасні тенденції розвитку

консалтингового ринку в контексті глобалізаційних процесів, а також запропоновано концепцію розвитку підприємств дорожньо-транспортного комплексу та підвищення ефективності управління ними на основі використання консалтингових послуг.

Метою дисертаційного дослідження є розвиток теоретико-методичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо визначення ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств, реалізація яких дозволить покращити результати їх функціонування.

Відповідно до поставленої мети дослідження у роботі поставлено та вирішено такі **завдання**:

- уточнити економічну сутність поняття «консалтинг» та узагальнити наукові підходи до класифікації консалтингових послуг і формування консалтингових проектів;
- проаналізувати сучасний стан, тенденції розвитку світового ринку консалтингу та виокремити особливості функціонування ринку консалтингових послуг в Україні;
- провести аналіз передумов і чинників, що впливають на діяльність дорожньо-будівельних підприємств України;
- виокремити актуальну проблематику діяльності дорожньо-будівельних підприємств і синтезувати перелік проблем, що потребують консалтингових послуг для їх вирішення;
- декомпонувати проблеми дорожньо-будівельних підприємств України та на основі проведеного дослідження розробити методично-практичні рекомендації щодо залучення зовнішніх консультантів для їх вирішення;
- дослідити існуючі підходи до оцінки ефективності консалтингових послуг для підприємств;
- розробити науково-методичні засади оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств на основі трикомпонентної моделі, яка включає показники доцільності, результативності та економічності, та провести їх апробацію.

Об'єктом дослідження є процеси оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні, науково-методичні та практичні підходи щодо оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дисертаційної роботи є фундаментальні положення економічних теорій, сучасні концепції менеджменту, наукові праці провідних українських та зарубіжних фахівців, що присвячені даній тематиці. У процесі дослідження застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання процесів та явищ в їх взаємозв'язку та розвитку, а саме: діалектичний, аналізу і синтезу, індукції і дедукції, теоретичного узагальнення (при вивченні та узагальненні теоретико-методологічних основ консалтингу та консалтингової взаємодії, уточненні та впорядкуванні відповідної термінології); порівняльного та структурно-логічного аналізу (при дослідженні існуючих теоретико-методологічних підходів до організації та оцінювання

ефективності консалтингових послуг для підприємств); аналізу експертних оцінок, анкетування, бальних оцінок, формалізації та логічного узагальнення результатів (при дослідженні проблем дорожньо-будівельних підприємств України), декомпозиції та методу GRAI (при дослідженні рівня проблем дорожньо-будівельних підприємств, що потребують консалтингових послуг для їх вирішення), методу ECOGRAI (при визначенні параметрів мети і результату консалтингових послуг), Risk Score (при визначенні параметру витрат на консалтингові послуги), імітаційного моделювання, анкетування (для апробації запропонованих у дисертації теоретичних і методичних положень та визначення ефективності консалтингових послуг для перспектив подальшого розвитку та підвищення ефективності роботи дорожньо-будівельних підприємств).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти щодо регулювання сфери професійних послуг, матеріали асоціацій професійних консультантів (СМС-UKRAIN, УАМК), що регулюють їх компетенції та професійну етику консультанта, статистичні дані Державної служби статистики України, монографії, матеріали наукових та практичних доповідей, науково-аналітичні статті українських і зарубіжних авторів, а також результати власних досліджень автора.

Математичні розрахунки виконувалися за допомогою комп'ютерних програм Microsoft Excel та програмного забезпечення EcoProg.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні та вдосконаленні теоретичних і науково-методичних засад оцінювання ефективності консалтингових послуг та розробленні методичних і практичних рекомендацій щодо їх реалізації на дорожньо-будівельних підприємствах з метою покращення результатів функціонування.

Найбільш суттєві результати дослідження, які характеризують новизну дослідження й особистий внесок автора, полягають у наступному:

вперше:

- запропоновано інтегральний параметр рівня проблем дорожньо-будівельного підприємства, який базується на декомпозиції проблем керуючої і керованої систем, враховує рівень виникнення (відчуття) проблеми (стратегічний, тактичний та операційний), функціональні області виявлення проблем і дозволяє оцінити складові проблематики управління конкретним підприємством із врахуванням специфіки галузі та є основою для формування проекту зовнішнього консалтингу для підприємства;

удосконалено:

- методичний підхід до оцінювання ефективності консалтингових послуг, що передбачає використання трикомпонентної моделі оцінки за критеріальними інтервалами показників доцільності, результативності та економічності, які, на відміну від традиційних двох показників результативності та ефективності, розраховуються на основі чотирьох параметрів: проблем, мети, результату і витрат;

- модель оцінювання результативності консалтингових послуг, що, на відміну від існуючих двокомпонентних систем «ціль-результат», вибудовується на основі трьох кроків узгодженості: на першому кроці оцінюється мета через цілі, які підприємство прагне досягти при вирішенні обраних проблем зовнішнім

консультуванням, на другому кроці визначаються консалтингові послуги для досягнення цілей; на третьому – показники результату;

– методичний підхід до ідентифікації впливів консалтингових послуг на діяльність дорожньо-будівельних підприємств, який, на відміну від існуючих, пов'язує результуючі індикатори консалтингових послуг та параметри функціональних областей підприємства, які були визначені за цілі при формуванні моделі оцінювання ефективності консалтингу, дозволяючи встановити зв'язки між фінансовими показниками діяльності;

дістало подальшого розвитку:

– поняття «консалтингової послуги» як комерціалізованого консалтингового продукту, що має виражену товарну форму, виникає в процесі консалтингової взаємодії, набуваючи унікальних рис для конкретного замовника; це дозволяє чітко відокремити даний термін від більш широкого поняття «консалтинговий продукт» в частині, що передбачає його обов'язкову комерціалізацію;

– класифікація підходів до визначення сутності терміну «консалтинг», що поєднують в собі такі основні поняття як «діяльність», «допомога», «послуга» та «процес». На відміну від існуючих авторський підхід розглядає консалтинг з чотирьох аспектів: наукового; експертного; підприємницького та сервісного;

– періодизація розвитку світового ринку консалтингу з точки зору промислових революцій, інституційних та суспільних перетворень від консалтингу 0.0 – на етапі його зародження до консалтингу 4.0, що відображає новий рівень технологічного розвитку, цифрову трансформацію та нове мислення світу з метою виявлення відповідності пропозицій консалтингових компаній основним запитам, що характеризують кожний етап розвитку економіки та суспільних перетворень.

Практичне значення отриманих результатів полягає в доведенні основних положень дисертаційної роботи до методично-практичного рівня, впровадження у практику викладених у дисертації положень, висновків та рекомендацій щодо оцінювання ефективності консалтингових послуг у практику дорожньо-будівельних підприємств. Наукові результати дисертаційної роботи знайшли своє використання у діяльності ТОВ «Трансстроймеханізація» (акт впровадження № 226/1 від 10.09.2020), ПрАТ «Броварське ШБУ №50» (акт впровадження № 3885/1 від 09.10.2020), ТДВ «Київське ШБУ №27» (акт впровадження № 43/1 від 16.10.2020). Теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес Національного транспортного університету при підготовці та викладанні дисципліни «Консалтинг» для спеціальності 051 «Економіка», використовуються в процесі дипломного проектування (довідка про впровадження № 932/01 від 17.06.2020).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою, в якій представлено авторський підхід і особисто одержані теоретичні та практичні результати щодо оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств. З наукових робіт, опублікованих у співавторстві, використано лише напрацювання здобувача. Наукові положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист, є авторським здобутком.

Апробація результатів дисертації. Результати роботи були представлені і отримали схвальну оцінку на міжнародних, всеукраїнських та науково-практичних

конференціях і семінарах: *LXIII, LXV, LXVII, LXIX, LXXVI* наукових конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів Національного транспортного університету (Київ, 2007, 2009, 2012, 2013, 2020), Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми управління людськими ресурсами та маркетингу в контексті стратегії розвитку України» (Донецьк-Святогірськ, 2007), II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Концептуальні засади формування менеджменту в Україні» (Київ, 2007), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми економіки і менеджменту» (Львів, 2011), Міжнародній науковій конференції «Сталий розвиток підприємств, регіонів країн» (Дніпропетровськ, 2012), Міжнародній науково-практичній конференції «Трансформація національних моделей економічного розвитку в умовах глобалізації» (Київ, 2013), Міжнародній науково-практичній конференції «Ринок послуг комплексних транспортних систем на прикладі проблем логістики» (Київ, 2013), Міжнародній науково-практичній конференції «Соціально-економічна інтеграція України у глобальну інноваційну економіку: досвід підприємств і регіонів» (Черкаси, 2014), Міжнародній науково-практичній конференції «Економічний розвиток держави та регіонів в умовах трансформаційних змін» (Дніпропетровськ, 2014), International Scientific-Practical Conference «Modern Transformation of Economics and Management in the Era of Globalization» (Klaipeda, 2016), International Scientific Conference «Modernization of socio-economic conditions: Conference Proceedings» (Kielce, Poland, 2016), International Scientific Conference «Innovative Potential of Socio-Economic System: the Challenges of the Global World». (Lisbon, Portugal, 2017), Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor (Tehn. a Moldovei. – Chișinău, 2019), I Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці» (Київ, 2020).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковано у 37 наукових працях, у тому числі: 1 розділ у колективній монографії, 17 статей (в т.ч. 14 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у науковому фаховому виданні України, які індексуються базою Scopus, 1 – в електронних фахових виданнях України; 1 - у науково-періодичному виданні інших держав (Польща), з яких 11 одноосібних, а також 19 публікацій апробаційного характеру (в т.ч. 4 – іноземних держав: Литві, Польщі, Португалії та Молдові). Загальний обсяг наукових праць 12,75 друк. арк., з яких 9,54 друк. арк. належать особисто автору.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 275 сторінок, з яких - 171 сторінка основного тексту. Матеріали дисертації містять 29 рисунків (з них 1 — на окремій сторінці) і 32 таблиці (з них 8 — на окремих сторінках). Список використаних джерел налічує 209 найменувань, розміщений на 22 сторінках, 14 додатків займають 52 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано мету й завдання, об'єкт та предмет дослідження, висвітлено наукову

новизну й практичну цінність отриманих результатів, надано інформацію щодо особистого внеску здобувача та апробацію результатів.

У першому розділі **«Теоретичні основи функціонування ринку консалтингових послуг»** узагальнено існуючі підходи до визначення сутності консалтингу, його понятійно-категоріального апарату, виділено семантичні зв'язки основних категорій, визначено місце консалтингу в сфері ділових послуг з врахуванням еволюції розвитку світових та національних тенденцій.

Виявлена під час аналізу ринку консалтингових послуг велика різноманітність дефініцій пояснюється, в першу чергу, самою специфікою консультативної діяльності, її різноманітністю і всебічною значущістю.

Узагальнення підходів до визначення сутності поняття «консалтинг» дозволило сформувати авторський підхід, що розглядає консалтинг з урахуванням чотирьох аспектів: наукового, експертного, підприємницького та сервісного з точки зору «діяльності», «допомоги», «послуги» та «процесу». Так, «консалтинг» розглядається як комплекс професійної діяльності з розробки інтелектуального продукту та надання допомоги у вигляді консультативних послуг підприємству для вирішення проблем його функціонування в процесі взаємодії консалтингової організації та клієнта.

Дослідження семантичних зв'язків доводить, що доцільно розмежувати поняття консалтингового продукту і консалтингової послуги, виокремивши останню як елемент для формування консалтингових проектів зовнішнього консалтингу.

Консалтинговий продукт – це результат професійної діяльності, інформаційний продукт, що не має вираженої товарної форми, розробляється для власних потреб та не є об'єктом продажу. А консалтингова послуга – це комерціалізований консалтинговий продукт, що має виражену товарну форму, виникає в процесі консалтингової взаємодії між консалтинговою організацією та клієнтом, набуваючи при цьому унікальних рис для конкретного замовника.

З розвитком суспільства виникала потреба в різних характерних саме для конкретного етапу ділових послугах. Дослідження еволюції розвитку світового ринку консалтингу засвідчило його залежність від потреб замовників послуг з урахуванням інституційних та суспільних перетворень. З точки зору промислових революцій було виділено наступні етапи та визначено їх основні особливості. Так, консалтинг 0.0 відображав зародження нового ринку внаслідок промислової реорганізації виробництва; консалтинг 1.0 характеризувався впровадженням інформаційних технологій та розробкою нових методів конкурентної стратегії; консалтинг 2.0 передбачав розробку стратегії прогнозування на основі децентралізованої системи контролю та методології управління змінами; консалтинг 3.0 відображав технології попередження ризиків; консалтинг 4.0 характеризує новий рівень технологічного розвитку, цифрову трансформацію та нове мислення світу. Тому консалтингові компанії зосереджені не лише на аналізі процесів і їх оптимізації, а й контекстуалізації і побудові нових областей розвитку бізнесу, розвитку нових бізнес-моделей від імені своїх клієнтів.

Дослідження національного ринку консалтингових послуг доводить, що інтенсивні зміни технологічного розвитку світу інтегруються у вітчизняні організації для отримання конкурентних переваг, і консалтинговий ринок не є

виключенням, а вплив світової пандемії COVID-19 на бізнес-процеси та технології ще більше прискорив цифрову трансформацію у всіх галузях економіки.

У другому розділі **«Науково-методичні засади оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств»** узагальнено основні тенденції розвитку дорожньо-будівельних підприємств України, проведено диференціацію проблем підприємств, з якими вони постійно стикаються. Запропоновано визначення інтегрального параметру рівня проблем дорожньо-будівельного підприємства, що дозволяє оцінити складові проблематики управління конкретним підприємством із врахуванням специфіки галузі та є основою для формування актуального для підприємства проекту зовнішнього консалтингу.

На основі проведеного дослідження проблем дорожньо-будівельних підприємств найбільш актуальними визначені проблеми забезпечення підприємства кваліфікованим персоналом, неузгодженість дій стейкхолдерів в тендерних процедурах, пошук ефективних методів конкурентної боротьби, навчання та перенавчання персоналу управлінської ланки, упровадження інновацій, забезпечення програм розвитку фінансовими ресурсами. Результати дослідження дозволили синтезувати перелік проблем дорожньо-будівельних підприємств, що потребують консалтингових послуг для їх вирішення.

Декомпозиція проблем дорожнього будівництва має свою специфіку, тому традиційне виокремлення керуючої і керованої системи функціонування підприємства потребує необхідності розділення кожної на функціональні складові, що відображають всі аспекти діяльності дорожньо-будівельного підприємства. Враховуючи особливості дорожнього будівництва, було виокремлено ті сегменти керуючої та керованої систем, які в найбільшій мірі потребують залучення консалтингових послуг для підвищення ефективності функціонування дорожньо-будівельних підприємств. А саме: керуючої системи – організаційна, фінансова та правова складова; керованої системи – виробнича, кадрова, інноваційна складова та складова постачання та збуту.

Проведене структурування всіх виокремлених проблем методом сіток GRAI та побудова конкретної моделі дорожньо-будівельного підприємства на основі графічних сіток з трьома осями дозволяє розрахувати показник проблем для трикомпонентної системи оцінювання ефективності консалтингових послуг.

Аналіз, проведений на основі експертного опитування фахівців з дорожнього будівництва, дозволив визначити вагу сегментів керованої і керуючої системи з урахуванням специфіки дорожньої галузі. Для дорожньо-будівельних підприємств сегменти керованої системи мають більшу вагу (0,55), ніж сегменти керуючої (0,45), що пояснюється виробничим характером діяльності, тривалістю операційних циклів та роллю дорожнього господарства в національній економіці. Також найбільшу вагу серед сегментів керованої системи має виробнича функціональна складова, адже саме вона є основою операційної діяльності.

На основі такого розподілу пропонується визначати інтегральний параметр рівня проблем дорожньо-будівельного підприємства, який базується на декомпозиції проблем сегментів керуючої і керованої систем, враховує рівень виникнення (відчуття персоналом) проблеми (стратегічний, тактичний та

операційний), функціональні області виявлення проблем і дозволяє оцінити складові проблематики управління для конкретного підприємства.

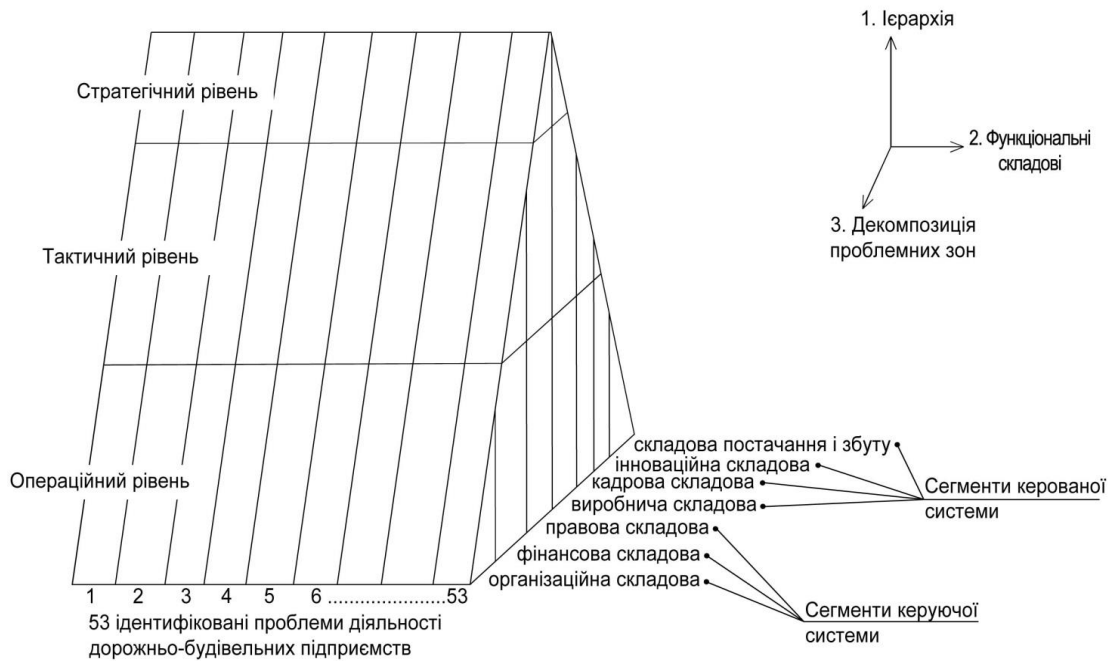

Рисунок 1- Структура проблем діяльності дорожньо-будівельних підприємств.

Оцінка проблем для s -ої функціональної складової на l -ому ієрархічному рівні розраховується за формулою:

$$R_{lj}^{sproblem} = \sum_{i=1}^{p_{sl}} a_i h_i \quad (1)$$

де $R_{lj}^{sproblem}$ – оцінка проблем j -тим респондентом для s -ої функціональної складової на l -ому ієрархічному рівні ;

a_i – рівень відчуття i -ї проблеми респондентом;

h_i – частота i -ї проблеми;

p_{sl} – кількість проблем s -ої функціональної складової на l -ому ієрархічному рівні.

Оцінка проблем всіма респондентами для s -ої функціональної складової на l -ому ієрархічному рівні визначається за формулою:

$$R_l^{sproblem} = \sum_{j=1}^n R_{lj}^{sproblem} \quad (2)$$

де $R_l^{sproblem}$ - оцінка проблем всіма n респондентами для s -ої функціональної складової на l -ому ієрархічному рівні.

Інтегральна оцінка проблем підприємства для s -ої функціональної складової визначається так :

$$Pr^s = \sum_{l=1}^m R_l^{sproblem} v_s = \sum_{l=1}^m \sum_{j=1}^n R_{lj}^{sproblem} v_s \quad (3)$$

v_s – вага s -ої функціональної складової в проблематиці діяльності підприємства;
 m – три рівні ієрархії управління ($l = 3$).

На основі запропонованого інтегрального параметра рівня проблеми та з врахуванням специфіки галузі визначається комплекс консалтингових послуг та формується проект для підприємства-клієнта.

Аналіз існуючих підходів до оцінки ефективності управлінського консалтингу показав, що немає єдиної думки відносно визначення показників, більшість дослідників пропонують оцінювати ефективність двома взаємопов'язаними показниками: ефективністю та результативністю.

Для проведення оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств запропоновано визначати показник доцільності консалтингу для підприємства і оцінювати ефективність консалтингових послуг за трьома показниками: доцільності, результативності та економічності (рис. 2).

Рисунок 2 - Оцінка ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельного підприємства.

Визначати ефективність консалтингових послуг запропоновано за методологічним базисом диференціації цих трьох показників за допомогою чотирьох параметрів: проблем діяльності підприємства, мети консалтингу, результатів консалтингових послуг і витрат на реалізацію консалтингового проекту.

У третьому розділі «**Реалізація методичних засад оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств**» на основі запропонованого науково-методичного підходу сформовано трикомпонентну модель оцінювання ефективності консалтингових послуг, розроблено науково-методичний інструментарій визначення параметрів мети, результатів і витрат підприємства на консалтингові послуги, проведено апробацію даної моделі для підтвердження її адекватності та розробки рекомендацій, що сприятимуть підвищенню ефективності роботи дорожньо-будівельних підприємств.

Трикомпонентна модель оцінювання ефективності консалтингових послуг, на відміну від існуючих двокомпонентних систем «ціль-результат», вибудовується на основі трьох кроків узгодженості з використанням методу ECOGRAI: на першому кроці оцінюється мета через цілі, які підприємство прагне досягти при вирішенні обраних проблем зовнішнім консультуванням, на другому – визначаються консалтингові послуги для досягнення цілей; на третьому – показники результату.

Доцільність визначається як відповідність цілям зацікавлених сторін перед тим, як буде оцінено ефекти проекту – це доведення того, що обраний у проекті спосіб вирішення ідентифікованої проблеми може бути підтверджений конкретними результатами.

Консалтинг, з одного боку, покликаний вирішувати проблеми шляхом рекомендацій по впровадженню змін у діяльність підприємства, з іншого боку – має досягати поставленої мети. Таким чином, показник доцільності консалтингу, згідно трикомпонентної моделі оцінювання ефективності консалтингових послуг, визначається як відношення мети проекту, якої хоче досягти підприємство після його впровадження, до проблем, які ідентифікує підприємство у своїй діяльності (рис. 3).

Результативність визначається як співвідношення досягнутих результатів до поставленої мети. Для цього моделюється структура управління системою дорожньо-будівельного підприємства та визначаються центри прийняття рішень. Параметри мети і результату пропонується оцінювати через темпи росту коефіцієнтів, що характеризують діяльність підприємства.

Показник економічності передбачає розрахунок параметрів результатів консалтингового проекту та витрат на його реалізацію. Навіть для консалтингових проектів до одного року можлива велика кількість варіацій їх реалізації. Тому запропонований параметр витрат має враховувати не лише розмір оплати консультанта, але й періодичність і форму здійснення виплат (експозицію), а також ймовірність відмови дорожньо-будівельного підприємства від консалтингового проекту на різних стадіях його впровадження.

Запропонований методично-практичний інструментарій оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств дозволить оцінити не лише ефект зовнішнього консалтингу, але й виявить справжність потреби підприємства у ньому.

Розроблені методичні положення та практичні рекомендації щодо застосування трикомпонентної моделі оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств передбачають оцінку ефективності

за критеріальними інтервалами показників доцільності, результативності та економічності.

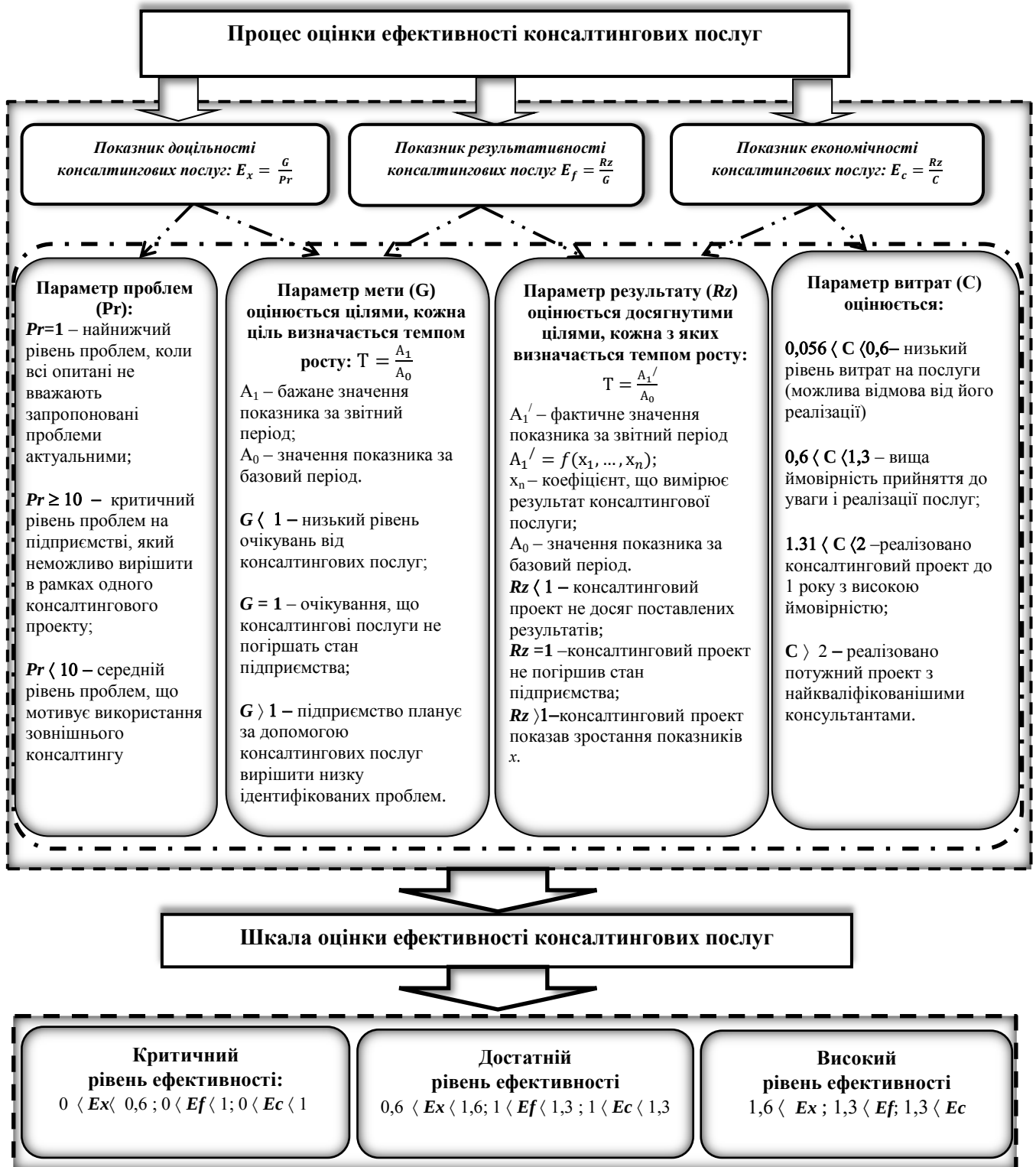

Рисунок 3 – Трикомпонентна модель оцінки ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств.

Апробація запропонованих в дисертаційній роботі методично-практичних рекомендацій проводилась на дорожньо-будівельному підприємстві ТОВ «Трансстроймеханізація». Рівень параметрів для визначення доцільності,

результативності та економічності за трикомпонентною моделлю ефективності консалтингових послуг для підприємства засвідчив, що інтегральний параметр проблеми для керуючої системи становив 7,62; параметр мети консалтингу – 1,47; параметр результату консалтингового проекту – 1,22; параметр витрат на реалізацію розроблених пропозицій склав 1,15.

Якісна характеристика, з урахуванням критеріальних меж показників дозволяє інтерпретувати отримані результати оцінювання ефективності консалтингового проекту. За трикомпонентною моделлю визначення ефективності консалтингових послуг для ТОВ «Трансстроймеханізація» (доцільність – на рівні 0,19; результативність – 0,83 та економічність – 1,06) зроблено висновок, що запропонований консалтинговий проект належить до зони достатнього рівня економічної ефективності.

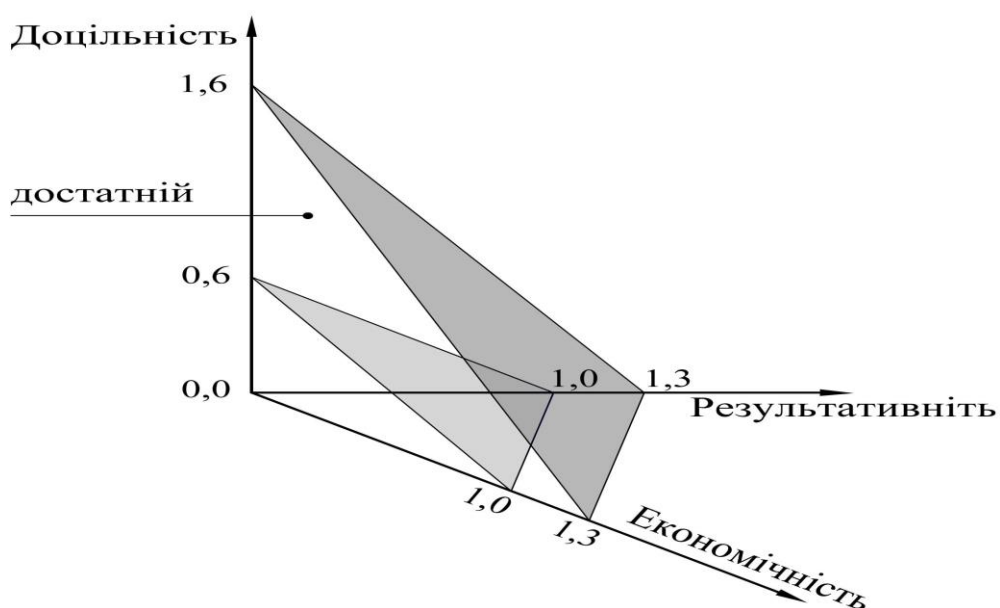

Рисунок 4 – Графічна інтерпретація трикомпонентної моделі оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств.

Така ефективність пояснюється середнім рівнем проблем сегментів керуючої системи, але низькими значеннями бажаних показників результату.

Трикомпонентна модель оцінювання ефективності зовнішнього консалтингу дозволяє замовнику оцінити рівень проблем підприємства, встановити цілі, яких він прагне досягти, залучаючи зовнішніх консультантів, і, тим самим, на основі доцільності визначати їх економічність та результативність.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та вирішено актуальне економічне завдання щодо обґрунтування теоретико-методичних засад та удосконалення методичного інструментарію оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств. Отримані науково-

практичні результати свідчать про досягнення мети, виконання поставлених завдань та дозволяють сформулювати такі основні висновки:

1. Узагальнення підходів до визначення сутності консалтингу дозволило виокремити основні поняття: «діяльність», «допомога», «послуга», «процес», що уточнюють зміст цієї дефініції. Так, «консалтинг» розглядається як комплекс професійної діяльності з розробки інтелектуального продукту та надання допомоги у вигляді консультаційних послуг підприємству для вирішення проблем його функціонування в процесі взаємодії консалтингової організації та клієнта. Згідно авторського підходу консалтинг досліджується з чотирьох аспектів: наукового, експертного, підприємницького та сервісного.

Поняття «консалтингова послуга» визначено як комерціалізований консалтинговий продукт, що має виражену товарну форму, виникає в процесі консалтингової взаємодії, набуваючи унікальних рис для конкретного замовника; це дозволяє чітко відокремити даний термін від більш широкого поняття «консалтинговий продукт» в частині, що передбачає його обов'язкову комерціалізацію.

2. Досліджена еволюція розвитку світового ринку консалтингу з точки зору промислових революцій, інституційних та суспільних перетворень характеризує консалтинг 0.0 як зародження нового ринку, що був націлений на допомогу у вирішенні промислових проблем; консалтинг 1.0 – відображав оволодіння інформаційними технологіями та розробку нових методів конкурентної стратегії; консалтинг 2.0 – передбачав розробку стратегії прогнозування з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; консалтинг 3.0 – відображав технології попередження ризиків; консалтинг 4.0 характеризує новий рівень технологічного розвитку, цифрову трансформацію та нове мислення світу.

Проведені дослідження українського ринку консалтингу показали, що інтенсивні зміни технологічного розвитку світу інтегруються у вітчизняні підприємства та організації для отримання конкурентних переваг, і консалтинговий ринок не є виключенням, а вплив світової пандемії COVID-19 на бізнес-процеси та технології ще більше прискорив цифрову трансформацію у всіх галузях економіки.

3. На діяльність дорожньо-будівельних підприємств впливають суперечливі чинники внутрішнього і зовнішнього середовища. Основними з яких є: суперечності між прагненнями керівників управляти розвитком підприємства на засадах завчасного передбачення та невизначеністю зовнішніх та внутрішніх умов господарювання; між прагненнями сталого розвитку підприємства як системи і його мінливістю; між цілісністю підприємства і свободою його підрозділів; між швидкістю змін зовнішнього середовища і швидкістю реакцій підприємства на такі зміни.

Дослідження проблем дорожньо-будівельних підприємств, серед яких найбільш актуальними визначені проблеми забезпечення підприємства кваліфікованим персоналом, неузгодженість дій стейкхолдерів в тендерних процедурах, пошук ефективних методів конкурентної боротьби, навчання та перенавчання персоналу управлінської ланки, упровадження інновацій, забезпечення програм розвитку фінансовими ресурсами, дозволило виокремити та

синтезувати перелік проблем, що потребують консалтингових послуг для їх вирішення.

4. Декомпозиція проблем дорожнього будівництва має свою специфіку, тому традиційне виокремлення керуючої і керованої системи функціонування підприємства поставило необхідність розділення їх на складові функціональних областей. Враховуючи специфіку дорожнього будівництва, виокремлені саме ті сегменти керуючої та керованої систем, які в найбільшій мірі потребують залучення консалтингових послуг для підвищення ефективності функціонування дорожньо-будівельних підприємств. Таким чином, для дослідження виділені такі сегменти керуючої системи – організаційна, фінансова та правова складова; сегменти керованої системи – виробнича, кадрова, інноваційна складова та складова постачання та збуту.

На основі такого розподілу запропоновано визначати інтегральний параметр рівня проблем дорожньо-будівельного підприємства, який базується на декомпозиції проблем керуючої і керованої систем, враховує рівень виникнення (відчуття) проблеми (стратегічний, тактичний та операційний), функціональні області виявлення проблем і дозволяє оцінити складові проблематики управління конкретним підприємством із врахуванням специфіки галузі та є основою для формування актуального для підприємства проекту зовнішнього консалтингу.

5. Проведене дослідження існуючих підходів до визначення та оцінки ефективності консалтингових послуг показало, що частіше за все дослідники пропонують оцінювати ефективність двома взаємопов'язаними показниками: ефективністю та результативністю, але кожен із них окремо не розкриває всіх граней поняття ефективності.

З метою комплексного оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств запропоновано методичний підхід, що передбачає оцінку ефективності за критеріальними інтервалами трикомпонентної моделі: доцільністю, результативністю та економічністю, які, на відміну від традиційних двох показників результативності та ефективності, розраховуються на основі чотирьох параметрів: проблем, мети, результату і витрат.

Запропоновано модель оцінювання результативності консалтингового проекту, що на відміну від існуючих двокомпонентних систем «ціль-результат», вибудовується на основі трьох кроків узгодженості: на першому кроці оцінюється мета через цілі, які підприємство прагне досягти при вирішенні обраних проблем зовнішнім консультуванням, на другому кроці визначаються консалтингові послуги для досягнення цілей; на третьому кроці визначаються показники результату.

7. Обґрунтований методичний підхід до ідентифікації впливів консалтингових послуг на діяльність дорожньо-будівельних підприємств, що пов'язує результуючі індикатори консалтингових послуг та параметри функціональних областей підприємства, які були взяті за цілі при формуванні моделі оцінювання ефективності консалтингу, допомагає визначити можливості та перспективи розвитку дорожньо-будівельних підприємств.

Практична апробація запропонованого методичного підходу щодо оцінювання за трикомпонентною моделлю ефективності консалтингового проекту для керуючої системи ТОВ «Трансстроймеханізація» показала належність його до зони

достатнього рівня економічної ефективності, що дозволить керівництву приймати адекватні дії для вирішення наявних проблем і подальшого розвитку підприємства.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Levishchenko O. Chapter 12. Logistic consulting as an instrument of enterprises economic security. *Economic processes in the safety measurement: monograph* / edit.V. Fedorenko, I. Gryshchenko, T. Voronkova. Kyiv: «DKS Tsentr» Ltd, 2018. P.225-231.

Статті у виданнях іноземних держав

2. Левіщенко О.С. Обґрунтування показника доцільності як складової оцінювання ефективності консалтингових проектів. *East European Science Journal*, Warsaw. 2021. Vol 1(65) – P. 49-54.

Статті у наукових фахових виданнях України

3. Горобець О.С. Становлення і розвиток консалтингової діяльності в Україні. *Вісник Національного транспортного університету*. Київ: НТУ, 2006. Вип. 13. С.225-230.

4. Полонський В.Г., Горобець О.С. Маркетинговий підхід до організації консалтингової діяльності. *Вісник Національного транспортного університету*. Київ: НТУ, 2007. Вип. 15. С.195-199. (Особистий внесок автора: проаналізовано ринок консалтингових послуг в Україні та визначено основні моменти організації консалтингової діяльності з маркетингових позицій).

5. Левіщенко О.С. Аналіз фінансового консалтингу. *Вісник Національного транспортного університету*. Київ: НТУ, 2009. Вип. 19. С.294-298.

6. Левіщенко О.С. Концептуальні підходи до ціноутворення на консалтингові послуги. *Вісник Національного транспортного університету*. Київ: НТУ, 2010. Вип. 21. С.368-372.

7. Левіщенко О.С. Сучасні проблеми та перспективи розвитку дорожньої галузі. *Вісник Національного транспортного університету*. Київ: НТУ, 2011. Вип. 24. С. 348-352.

8. Левіщенко О.С. Проблеми оцінки ефективності управлінського консалтингу. *Управління проектами, системний аналіз і логістика*. Київ: НТУ, 2012. Вип. 9. С. 333-337.

9. Козак Л.С., Левіщенко О.С. Ідентифікація сучасних проблем розвитку підприємств дорожньо-транспортного комплексу. *Вісник Національного транспортного університету*. Київ: НТУ, 2012. Вип. 26. С. 378-383. (Особистий внесок автора: досліджено основні підходи ідентифікації проблем в діяльності підприємств).

10. Левіщенко О.С. Концептуальна модель ефективної організації управлінського консалтингу для вітчизняних підприємств. *Управління проектами, системний аналіз і логістика. Економічна серія*. Київ: НТУ, 2012. Вип. 10. С. 517-521.

11. Левіщенко О.С. Удосконалення механізму організації управлінського консалтингу. *Актуальні проблеми економіки. фаховий економічний журнал*. Київ. 2013. Вип. №10 (148)– С.146- 151. [SciVerse Scopus, Index Copernicus, EBSCOhost та Ulrich's Periodicals Directory].

12. Левіщенко О.С. Дорожня галузь в економіці України: принцип взаємодоповнення і взаємодії. *Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки»*. Київ: НТУ, 2014. Вип. 30. С. 111-116.

13. Козак Л.С., Левіщенко О.С. Сутність і методи логістичного консалтингу *Управління проектами, системний аналіз і логістика. Економічна серія*. Київ: НТУ, 2014. Вип. 14. С. 78-84. (Особистий внесок автора: досліджено сутність поняття логістичного консалтингу та методи, що використовуються під час його проведення).

14. Левіщенко О.С. Логістичний консалтинг та його роль у сучасному бізнесі. *Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки»*. Київ: НТУ, 2017. Вип. 2 (38). С. 41-46.

15. Kozak L.S., Levishchenko O. S., Grozdanova D. P. World market trends consulting services. *Економіка та управління на транспорті*. Київ: НТУ, 2017. Вип. 5. С. 148-152. (Особистий внесок автора: досліджено світовий досвід компаній, що використовують консультаційні послуги для ефективної роботи в умовах невизначеності економічного середовища).

16. Levishchenko O. S., Zhizhoma M.K., Budagian V.O. Logistic consulting as a tool for ensuring competitiveness of enterprises of the ukrainian road transport complex. *Економіка та управління на транспорті*. Київ: НТУ, 2018. Вип. 6. С. 30-34. (Особистий внесок автора: визначено місце та роль логістичного консалтингу як інструмента забезпечення конкурентоздатності підприємств дорожньо-транспортного комплексу в сучасному бізнесі).

17. Левіщенко О.С. Методичний підхід до оцінювання ефективності консалтингу. *Університетські наукові записки. Хмельницький: ХУУП*, 2020. Вип. 6 (78). С. 15-25.

18. Дзюба О.М., Левіщенко О.С. Обґрунтування комплексного показника витрат підприємства на консалтингові проекти. *Економіка та суспільство*. 2020. № 22. (електронне видання). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/80> (Особистий внесок автора: обґрунтовано складові комплексного показника витрат підприємства-замовника на консалтингові послуги як основи для розрахунку показника економічності консалтингового проекту)

Опубліковані праці апробаційного характеру

19. Горобець О.С. Консалтинг як сфера підприємницької діяльності в Україні. *Актуальные проблемы управления человеческими ресурсами и маркетинга в контексте развития Украины: Сб. науч. тр. В 3т. – Т. 3 (4-6 жовтня 2007р.)* Донецьк: НАН України. Ін-т економіки пром-ти., 2007. С. 224-231.

20. Горобець О.С. Консалтингові послуги у сфері малого та середнього бізнесу. *Концептуальні засади формування менеджменту в Україні: Матеріали Другої Всеукр. наук.-практ. конф. (16-17 листопада 2007 р.)* Київ: МАУП, 2007. С. 341-344.

21. Горобець О.С. Проблеми та перспективи розвитку консалтингової діяльності в Україні. *LXIII наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та працівників відокремлених структурних підрозділів університету: тези доп.* Київ: НТУ, 2007. С. 251.

22. Левіщенко О.С. Проблеми формування попиту на послуги консультантів. *LXV наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та працівників відокремлених структурних підрозділів університету: тези доп.* Київ: НТУ, 2009. С. 276.

23. Левіщенко О.С. Маркетинг консалтингових послуг. *Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми економіки і менеджменту».* (10-12 листопада, 2011 р.) Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. С.83-84.

24. Левіщенко О.С. Проблеми ціноутворення на консалтингові послуги. *LXVII наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та працівників відокремлених структурних підрозділів університету: тези доп.* Київ: НТУ, 2011. С. 277.

25. Левіщенко О.С. Концептуальна модель інтегрованого консалтингу. *Міжнародна наукова конференція Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн* (5-7 листопада 2012 р.), Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2012 С. 124-125.

26. Левіщенко О.С. Проблеми оцінки ефективності управлінського консалтингу. *LXVIII наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та працівників відокремлених структурних підрозділів університету: тези доп.* Київ: НТУ, 2012. С. 316.

27. Левіщенко О.С. Проблеми інноваційного розвитку підприємств дорожньо-будівельної галузі України. *Міжнародна науково-практична конференція «Трансформація національних моделей економічного розвитку в умовах глобалізації»* (20-22 листопада 2013 р.), Київ: КНТУ, 2013. С.440-441.

28. Левіщенко О.С. Консалтинг як інструмент підвищення інноваційної активності підприємств дорожньо-будівельної галузі України. *15 Міжнародна науково-практична конференція «Ринок послуг комплексних транспортних систем на прикладі проблеми логістики»* (жовтень 2013р.), Київ: Міністерство інфраструктури України, 2013. С. 137.

29. Левіщенко О.С. Система основних показників ефективності діяльності підприємства. *LXIX наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та працівників відокремлених структурних підрозділів університету: тези доп.* Київ: НТУ, 2013. С. 346.

30. Левіщенко О.С. Консалтинг як інструмент створення конкурентоспроможності підприємств дорожньо-будівельного комплексу України. *Міжнародна науково-практична конференція «Соціально-економічна інтеграція України у глобальну інноваційну економіку: досвід підприємств і регіонів»* (26-27 вересня 2014р.) Черкаси, 2014. С. 25-28.

31. Левіщенко О.С. До оцінки соціально-економічної ефективності консалтингових послуг. *Міжнародна науково-практична конференція «Економічний розвиток держави та регіонів в умовах трансформаційних змін»:* Дніпропетровськ: НО «Перспектива», 2014. С. 99-101.

32. Левіщенко О.С. Концептуальна модель організації логістичного консалтингу. *International Scientific-Practical Conference Modern Transformation of Economics and Management in the Era of Globalization: Conference Proceedings,* (January 29, 2016). Klaipeda, Lithuania: Baltija Publishing. P. 110-114.

33. Левіщенко О.С., Жижома М.К. Проблеми адаптації вимог до логістичних систем підприємства дорожньо-транспортного комплексу України. *International Scientific Conference Modernization of socio-economic conditions: Conference Proceedings, Part 2, September 28, 2016. Kielce, Poland: Baltija Publishing. P. 80-82.* (Особистий внесок автора: досліджено проблеми та шляхи адаптації підприємств до сучасних вимог логістичних систем).

34. Kozak L.S., Levishchenko O. S., Zhizhoma M.K. Micrologistic concept of the Ukrainian road transport complex enterprises. *International Scientific Conference Innovative Potential of Socio-Economic System: the Challenges of the Global World, Part I, (Desember 22th, 2017). Lisbon, Portugal: Baltija Publishing. P. 39-42.* (Особистий внесок автора: досліджено проблеми підприємств дорожньо-транспортного комплексу України).

35. Левищенко Е.С. Повышение эффективности управления предприятием на основе консалтинговых услуг. *Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor, 26-29 martie 2019: [în 2 vol.] / Univ. Tehn. a Moldovei. – Chișinău : Tehnica-UTM, 2019 C. 230-233.*

36. Левіщенко О.С. Проблеми розвитку ринку консалтингової діяльності в Україні. *LXXVI наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та працівників відокремлених структурних підрозділів університету: тези доп. Київ: НТУ, 2020. С.367*

37. Левіщенко О.С. Розвиток понятійного апарату консалтингу. *Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці: I Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (17-18 листопада 2020 р.): у 2 ч. Київ: НТУ, 2020. Ч.1. С. 203 – 205.*

АНОТАЦІЯ

Левіщенко О.С. Оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний транспортний університет Міністерства освіти і науки України, Київ, 2021.

Дисертаційна робота присвячена удосконаленню теоретико-методичних засад та розробленню практичних рекомендацій щодо визначення ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств, реалізація яких дозволить покращити результати їх функціонування.

Досліджено економічну сутність та узагальнено теоретичні підходи до визначення консалтингу. Виділено семантичні особливості основних категорій у сфері консалтингу та запропоновано відокремити термін «консалтинговий продукт» від терміну «консалтингова послуга» за рахунок їх характеристики на предмет комерціалізації. Досліджено еволюцію розвитку світового ринку консалтингу з точки зору промислових революцій, що дозволяє порівняти відповідність пропозицій консалтингових компаній основним запитам, що характеризують кожний етап розвитку економіки та суспільних перетворень. Досліджено специфіку розвитку національного ринку консалтингових послуг. Проведений аналіз проблем

дорожньо-будівельних підприємств України дозволив диференціювати їх за актуальністю та важливістю. Запропоновано інтегральний параметр рівня проблем дорожньо-будівельного підприємства, який базується на декомпозиції проблем сегментів керуючої і керованої систем, враховує рівень виникнення (відчуття) проблеми (стратегічний, тактичний та операційний), функціональні області виявлення проблем і дозволяє оцінити складові проблематики управління конкретним підприємством із врахуванням специфіки галузі та є основою для формування актуального для підприємства проекту зовнішнього консалтингу. Узагальнено науково-методичні засади щодо оцінювання ефективності консалтингових послуг, запропоновано методичний підхід комплексного оцінювання ефективності консалтингових послуг для дорожньо-будівельних підприємств на основі трикомпонентної моделі, що передбачає оцінку ефективності за критеріальними інтервалами трикомпонентної моделі: доцільністю, результативністю та економічністю, які розраховуються на основі чотирьох параметрів: проблем, мети, результату і витрат, на відміну від традиційних двох показників результативності та ефективності. Запропоновано метод ідентифікації впливів консалтингових послуг на діяльність дорожньо-будівельних підприємств, що пов'язує результуючі індикатори консалтингових послуг та параметри функціональних областей підприємства допомагає визначити можливості та перспективи розвитку дорожньо-будівельних підприємств.

Ключові слова: консалтинг, консалтингова послуга, консалтинговий проект, дорожньо-будівельне підприємство, ефективність, рівень проблеми, доцільність.

АННОТАЦИЯ

Левищенко Е.С. Оценка эффективности консалтинговых услуг для дорожно-строительных предприятий. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Национальный транспортный университет Министерства образования и науки Украины, Киев, 2021.

Диссертационная работа посвящена усовершенствованию теоретико-методических основ и практических рекомендаций по оцениванию эффективности консалтинговых проектов для дорожно-строительных предприятий.

Исследована экономическая сущность и обобщены теоретические подходы к определению консалтинга. Выделены семантические особенности основных категорий в сфере консалтинга. Исследована эволюция развития мирового рынка консалтинга с точки зрения промышленных революций. Исследована специфика развития национального рынка консалтинговых услуг. Выполнен анализ проблем дорожно-строительных предприятий Украины. Предложен интегральный параметр уровня проблем дорожно-строительного предприятия. Проведено исследование подходов к определению и оценки эффективности консалтинговых услуг. Усовершенствован методический подход комплексной оценки эффективности консалтинговых услуг для дорожно-строительных предприятий на основе трехкомпонентной модели, включающей показатели целесообразности, результативности и экономичности. Предложена модель оценки результативности

консалтингового проекта и методический подход идентификации воздействий консалтинговых проектов на деятельность дорожно-строительных предприятий.

Ключевые слова: консалтинг, консалтинговая услуга, консалтинговый проект, дорожно-строительное предприятие, эффективность, уровень проблемы, целесообразность.

ABSTRACT

Levishchenko O.S. Evaluating the effectiveness of consulting services for road construction companies. - Manuscript.

The dissertation on competition of the candidate of economic sciences scientific degree on a specialty 08.00.04 - economics and management of the enterprises (depending on kinds of economic activity). - National Transport University, The Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2021.

The dissertation is devoted to the improvement of theoretical and methodological principles and practical recommendations for determining the effectiveness of consulting services for road construction companies.

The economic essence and theoretical approaches to the definition of consulting are studied. In contrast to the existing ones, the author's approach considers consulting from four aspects: scientific, expert, business and service. The semantic features of the main categories in the field of consulting are highlighted and it is also proposed to separate the term "consulting product" from the term "consulting service" due to their characteristics in terms of commercialization. The evolution of the world consulting market development from the point of view of industrial revolutions is studied, which allows to compare the correspondence of the consulting companies offers to the main demands that characterize each stage of economic development and social transformations. The specifics of the consulting services national market development are studied. An analysis of the problems of road construction companies in Ukraine was conducted, which allowed to differentiate them by relevance and importance. An integrated parameter of the level of road construction enterprise problems is proposed, which is based on the decomposition of the problems of control and managed systems, takes into account the level of occurrence (feeling) of the problem (strategic, tactical and operational), functional areas of problem detection industry and is the basis for the formation of the relevant to the enterprise external consulting services. A study of approaches to determining and evaluating the effectiveness of consulting services is conducted. The methodical approach of complex estimation of consulting services efficiency for road-building enterprises on the basis of three-component model is improved, that provides estimation of efficiency on criterion intervals of three-component model: expediency, efficiency and economy in contrast to the traditional two indicators of effectiveness and efficiency. The methodical approach for identifying the impact of consulting services on the activities of road construction companies is proposed, which links the resulting indicators of consulting projects and the parameters of the functional areas of the enterprise, helps to determine the opportunities and prospects for the development of road construction companies.

Keywords: consulting, consulting service, consulting project, road construction company, efficiency, problem level, expediency.